

inzichten, vooroordeelen, neigingen, aspiraties, met een gansche godsdienstige of wijsgeerige wereld- en levensbeschouwing, die niet langs wetenschappelijken weg, maar door geboorte, opvoeding en omgeving in hen gewekt is en die hen bewust of onbewust bijblijft en begeleidt ten einde toe; niemand kan bij het binnentreden van studeervertrek of laboratorium zich van zichzelf ontdoen. Zeer terecht zeide de bekende schrijver Bettex nog onlangs: „Die ganze Theorie von der Voraussetzungslosigkeit der Wissenschaft beruht auf der grossen, falschen Voraussetzung, dass der Mensch voraussetzungslos sein könne”.

Alle onderzoek gaat voorts stilzwijgend uit van de vóór alles vaststaande geloofsovertuigingen, dat de waarneming door onze zintuigen betrouwbaar is, dat de wereld buiten ons een objectief bestaan heeft, dat de wetten van het denken ons tot de waarheid leiden, dat er overeenstemming is tusschen denken en zijn, tusschen subject en object, tusschen geest en stof, eene overeenstemming, die voor geen bewijs vatbaar is maar die alleen in eene gemeenschappelijke herkomst uit één en denzelfden Logos hare verklaring vindt.

Bij het onderzoek bedient zich ieder man van wetenschap niet alleen van zijne lichamelijke zintuigen, maar hij gebruikt ook zijn verstand en zijn rede, zijn geheugen en verbeelding; hij neemt nooit alleen waar, maar denkt in en onder de waarneming en komt juist door dat denken de waarheid op het spoor. Want het is der wetenschap nooit alleen om empirische kennis, om een eindeloozen catalogus van verschijnselen te doen, maar zij zoekt uit het bijzondere tot het algemeene, uit de verschijning tot het wezen, uit de schijnbaar toevallige reeks der verschijnselen tot de deze alle beheerschende wet door te dringen. *Rerum cognoscere causas* is